Soudce Bárak a prorokyně Debora

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
41

Soudců 4–5

Postřehy pro učitelku

se Izraelci dále dopouštěli toho, co je zlé (1) opakuje se ve všech příbězích soudců. Jeden z nejběžnějších lidských sklonů, o kterém je potřeba vědět a tak s ním moci bojovat. Když něco hrozí, když je zle, lidé začnou sekat dobrotu. Když nebezpečí pomine, otrne jim.

I vydal je Hospodin napospas (2) nic zlého se neděje bez Božího dovolení. Bůh chce pro svoje lidi dobré. Ale chce také vděčnost, nějakou odpověď, stejně jako člověk. Když se nedočká díků, se svou přízní se odvrací. Není to nejspíš tak, že by Bůh nepřátele přímo poslal jen přestává Izraelce chránit. Když jiné národy Izraelce utiskují, je to vlastně přirozený stav, protože Izraelci jsou slabší a hůře vyzbrojení ("Jabín měl devět set železných vozů“ (v. 3)). Mír je Boží dar. Jen Bůh vytváří mír. Přirozený stav padlého stvoření je válka, protože každý chce mít to, co mají lidé kolem něj; každý má něco proti svým sousedům, z něčeho je podezírá apod.

Toho času v Izraeli soudila prorokyně Debóra (4) jedna z pouze dvou prorokyň ve Starém Zákoně. Druhou je Chulda v 2. knize královské. Důvod je nasnadě s vedením je spojena tvrdá kritika, často násilí. Podstatnou částí života žen je mateřství, budování vztahů v rodině a sousedství. Toto dílo násilí a konfrontace ohrožují. Přesto se konfrontacím a násilí nejde vždy vyhnout. Tradiční společnost vyhrazuje boj a konfrontaci můžům, aby dílo žen bylo chráněno. Každý člověk ovšem, muž nebo žena, dovede stejn vnímat spravedlnost a nespravedlnost. Když nikdo z mužů nemá odvahu ujmout se tradičně mužské role, Duch Boží pudí Deboru k tomu, aby se úkolu ujala. Její srdnatost je soudem nad muži její doby.

poslala pro Báraka a naléhala na něho (6) Debora respektuje, že vést válku je úloha mužů. Boj má vést Bárak.

Určitě s tebou půjdu, avšak na cestě, kterou půjdeš, se neproslavíš (9) ukazuje se, že žena samozřejmě je schopna boje stejně jako muž ale není to její úkol, nežádá se to po ní.

Debora je schopna Báraka v boji vést, ale Bárak selhal v plnění své povinnosti. Tento úkol měl vyřešit sám. Proto přijde o čest, neproslaví se. Alespoň, že šel. Ale měl jít sám.

Hospodin totiž vydá Síseru do rukou ženy (9) nejen začátek boje, ale i konec, bude ženskou záležitostí. Tedy znovu: Ženy jsou stejně jako muži schopni boje a násilí, ale není to jejich úloha.

a přemístil svůj stan k božišti (11) ve stanu Kénijce Chebera nakonec Sísera najde smrt. Přestěhování tohoto osudného stanu funguje v příběhu jako zlověstné znamení. Celý boj vede Hospodin, už předem připravil vítězství tentokrát vítězství žen, Debory a Jáel.

I sestoupil Bárak z hory Táboru a za ním deset tisíc mužů. (14) Izraelská taktika byla z vojenského hlediska funkční. Zde vidíme vojsko vybavené železnými vozy tanky své doby. Na planině je taková tanková kolona pěchotou neporazitelná. Ale Izraelci útočí překvapivě z vrchu, železný vůz do kopce nevyjede. Podobnou taktiku používali Afgánci proti sovětským tankům v sovětsko-afgánské válce v osmdesátých letech a také fungovala. Takže takhle by bývalo bylo možné Síseru porazit vždy. Ale najít na to odvahu! Najít odvahu zaútočit proti převaze železných vozů! Tu odvahu dodala vojsku Debora a skrze ní Hospodin. Když se odhodláme k věci, do které se nám dlouho nechce, býváme často překvapeni, jak jednoduché vlastně řešení bylo.

Hospodin ostřím meče uvedl ve zmatek Síseru (15) jakkoliv silné vojsko nefunguje bez velení. Vojsko je vždy množství lidí, které je velmi účinné, když jsou jako jeden muž. Zmatek jim ale bere všechnu sílu. Vítězství patří těm, kdo věří, že je někdo dobře vede, kdo dobrovolně poslouchají. Vítězství patří Hospodinu, který neklame, který ví, co dělá, který neopouští. A těm, kteří ho poslouchají.

Sísera prchal pěšky ke stanu Jáely, ženy Kénijce Chebera, neboť mezi chasórským králem Jabínem a domem Kénijce Chebera byl mír.(17) Právo na pohostinství, na ochranu a azyl je ten vůbec nejposvátnější zákon kočovníků. Garantuje ho ovšem otec, manžel patriarcha rodu. Ten zaručuje, vynucuje u všech zákony cti. Ale v našem příběhu všichni muži o svou čest přišli. Sísera se nestydí jít s železnými vozy proti mužům s meči, nestydí se jít s tanky na pěšáky. To je jeden ze zákonů čestného boje nedovolovat si na slabší, bojovat jako rovný s rovným. Bárak se zase bojí bojovat, schovává se za ženské sukně, místo aby ženy chránil. Mizí zákon, nastává morální chaos a vládne lest, kde se na nic nelze spolehnout.

I uchopila Jáel, žena Cheberova, stanový kolík, vzala do ruky kladivo, přikradla se k němu a vrazila mu stanový kolík do spánku, že pronikl až do země. On totiž tvrdě spal, protože byl unaven. Tak zemřel. (21) děsivě zákeřná a brutální smrt, jako někde v Jugoslávii. Příběh je výstrahou všem mužům: Není možné se vyhnout ve světě násilí. Ale násilí

vyžaduje sebeovládání. Čestný bojovník se musí ovládat. Nesmí využít masivní převahu síly, i když je to lákavé. Nesmí útočit na neozrojené. Musí z boje vynechat ženy. Nesmí být nerozhodný (jako Bárak). Potom má válka nějaká pravidla a je jakž takž snesitelná. Pokud z války zmizí čest, je dovoleno všechno. A ženy, u kterých člověk čeká pohostinství, mateřství, domov, se stanou součástí boje. Protože nemají takovou fyzickou sílu, musí se uchýlit ke lsti a vstupujeme do světa, kde je vše možné a vše dovoleno.

Debořin zpěv, kapitola pátá: Záhadný text, velmi těžký na překlad. Asi není nutné vykládat ho dětem. Spokojme se s tím, že podtrhuje celý příběh: Tam, kde selže čest, je možné vše. Ale i tam, kde vládne chaos, Hospodin je přece přítomen. A i tam si vyvoluje své hrdiny – tentokráte ženy, které jsou schopné stejného násilí, jako muži, když na to přijde. Tato situace nastala, Hospodin zvítězil a oněm dvěma ženám patří chvála ale svět takto fungovat nemá.

Možná osnova výkladu

1. Izraelcům otrne, jakmile se jim chvilku daří dobře. Když se jim daří špatně, zase volají k Hospodinu.
2. Muži mají chránit ženy (kluci holky). Když se tak neděje, statečná Debora si ví rady, je nakonec statečnější než muži. Připomíná Bárakovi jeho povinnost chránit slabší. Když udělá tuhle správnou věc Bůh bude s ním.
3. Bárak nemá odvahu jít do boje sám proto se neproslaví. V boji zvítězí ženy.
4. I když proti Izraelcům stojí železné vozy tanky tehdejší doby, dá se vyhrát. Železné vozy nemohou vyjet do kopce, Izraelci zaútočí překvapivě z kopce a způsobí mezi vojáky zmatek. Když se člověk odhodlá k tomu, do čeho se mu nechce, často zjistí, že je to vlastně docela jedoduché.
5. Bůh poslal na místo boje stan Kénijce Chebera a tak připravil konec vojevůdci síserovi.
6. Sísera se neměl schovávat za ženské sukně. Neměl do boje zatahovat ženu. Když jí do boje zatáhl, nemůže se divit, jak to dopadlo: Jáel neměla sílu jako voják, tak ho musela zabít lstí ve spánku.
7. Z toho celého plyne, že silnější mají vždy chránit slabší a nemají být zbabělí.

Kulisy příběhu

Železné vozy dvojkolové vozy, tažené koňmi nebo voly. Byly asi pobyté plechem, proto neprůstřelné proti šípům. Na osách měly kosy, takže při projíždění podsekávaly nohy vojáků. Njstrašnější zbraně starověku. Děti je mohou znát třeba z filmů o Asterixovi.

Kam dále

NŠ Louny

Cílová skupina

Školní

Katechetické cykly

NŠ Louny

Biblický odkaz (kat)

Soudců 4–5